sildade vahel otse kardetavaks ja ähvardab madalamaid linnaosi üleujutamisega.

Kevadised kõrgveed moodustuvad talve jooksul kuhjunud lumemasside kulul. On need hulgad suured, siis kulub nende sulamiseks ja sulavee valgumiseks ojade ning lisajõgede kaudu vastavalt rohkem aega. Samuti hilistub tavaliselt lumerikaste talvede järel kevade saabumine. Sulavesi põhjustab kevaditi suurvee (vt. 162. joon.). 1924. a. kevade kohta illustreerib seda järgmine aritmogramm (LVI).

Aritmogramm-tabel LVI.

Crue de l'Emajõgi du 25. III. au 25. VI. 1924 à Tartu (chaque ligne indique 50 cm).

jääkate *Converture de glace*	26	32	45	33	29	26	27	18	3
25. III.	5. IV.	15. IV.	25. IV.	5. V.	15. V.	25. V.	5. VI.	15. VI.	25. VI.
	226	282	345	333	329	276	227	218	203

Emajõe suurvesi Tartu kohal 1924. a. kevadel
(iga „—" tähendab 50 sm üle normaalse taseme).

See võõrvesi ujutab ka linna kohal lammi madalamad osad üle ja annab orupildile sootuks omapärase ilme. Kalmistute ja Tähtvere pargi vahel eraldab ta Kaluri kätiku täiesti (vt. 175. joon.) ja ujutab Pajude puiestee ning vallutab laiaulatuslikult kalde-kõrglammi. Et — erandatud vastmainitud kõrgemad osad — orulamm on tasane, aga mitte rõhtus, vaid tõusvalt kallakil veerude poole, siis ujutab madalaimal veeseisul iseliselt 29,39 m kõrge jõgi lammi kaugelt üle ning küünib maksimaalsel veeseisul 33,24 m-i kõrguseni (vt. suurvee piirid linna-aseme plaanil).

Umbes 60 m ülalpool Kalda ja Hobuse uuli nurka oli Emajõe vähim (23. VIII. 1887) *resp.* suurim (6. V. 1867) kõrgus 29,39 m *resp.* 33,24 m, suurim sügavus 4,28 m *resp.* 8,13 m ja laius 45 m *resp.* 64 m. 2. V. 1922 oli veepinna kõrgus 32,86 m, mis ajalooliselt kõrgeimaks registritud veepinnast vaid 0,38 m võrra madalam ja mille vooluhulk oli 331,04 m^3/sek. 5. X. 1922 oli 30,52-m:lise veepinna kõrguse puhul vooluhulk 43,55 m^3/sek, ent peetagu meeles, et tol ajal oli veepind 2,34 m madalam. Vaatlused linnapiirest väljas, Emajõe raudteesillal, märgivad 27. XI. 1922. a.: 33,42-m:lisel isekõrgusel, 4,67-m:lisel keskmisel sügavusel ja 41,6-m:lisel jõelaiusel oli vooluhulk 176,463 m^3/sek., pinnakuppude abil mõõdetud keskmine *resp.* suurim kiirus vaatlusprofiilis 0,909 *resp.* 1,132 m/sek. (417).

Nagu näeme, ei kata suurvesi tervet kalde-kõrglammi, vaid ujutab üle ainult keskseid lammi osi — erandatud linnasüdant — ja moodustab kevaditi jõeservil väikesi piklikke vallikesi ning künniseid ja ladestab kaugemale peenemat materjali.

Siiski tungib ta madalal jõe-äärsel elamute alumisisse korrisse, hoovesse ning uulesse ja mitmel pool võetakse uuliliiklemises lootsikud või kitsad purded appi (vt. 174. joon.).

Suurvee-hädaohu ja märja ning madala lammiluha tõttu väldivad ka Tähtvere ja Jaama all elamud jõekallast, kuhu levinud märjad niidud ja kuhu pöörduvad aedadeosad — illustratsioon, kuidas paigaline toiming asulapildis tähtsaks saab. Linnasüdame pool seiravad jõekallast vallteed, mille ülesanne on madalamaid osi suurvee eest kaitsta. Siiski puhandub ehk tõuseb suurvesi neist sageli üle ja sunnib, eriti Henningi väljaku ja jõekalda joone vahel, pumpe appi võtma. Nii hoovas vesi 1922. a. vastu 18. IV. pärmivabriku kohal läbi kaldatammi vesiväravate Pikale ja Pärna uulile, kus ta hommikuni üle 70 sm tõusis, nii et mainitud uuli-

Tartu, lk. 346